



Sygn. akt I UK 386/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Roman Kuczyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania S. H.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówce Terenowej /.../ o
prawo do rolniczej renty inwalidzkiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i
Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2011 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 8 czerwca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania.**

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 18 stycznia 2007 r. KRUS Oddział Regionalny odmówił ubezpieczonemu S. H. prawa do rolniczej renty inwalidzkiej z uwagi na orzeczenie Komisji Lekarskiej z dnia 16 stycznia 2006 r., która nie uznała ubezpieczonego za osobę całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2006 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 maja 2008 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2009 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego. Podstawę rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji stanowiły następujące okoliczności faktyczne. W dniu 15 listopada 2005 r. ubezpieczony, jako domownik zgłoszony do ubezpieczenia społecznego rolników przez matkę, złożył wniosek o przyznanie prawa do rolniczej renty inwalidzkiej. W toku postępowania toczącego się w niniejszej sprawie lekarz rzeczoznawca orzeczeniem z dnia 6 grudnia 2005 r. uznał go za zdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym. Również Komisja Lekarska KRUS orzeczeniem z dnia 16 stycznia 2006 r. stwierdziła u ubezpieczonego brak niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Następnie, w toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii, neurologii oraz okulistyki celem ustalenia czy ubezpieczony jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym. Biegli z zakresu psychiatrii i psychologii, nie rozpoznali u ubezpieczonego znaczących zaburzeń sfery psychicznej, zaburzeń sfery poznawczej, które uniemożliwiałyby pracę w gospodarstwie rolnym i stwierdzili, że ubezpieczony zarówno z przyczyn natury psychiatrycznej i psychologicznej nie utracił zdolności do wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. Biegły neurolog stwierdził, że przyczyn neurologicznych ubezpieczony nie jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym. Z kolei biegły okulista stwierdził, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym. Sąd Okręgowy powołując się na art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazał, że podstawową przesłanką do przyznania prawa do renty rolniczej jest ustalenie całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Na podstawie powołanych opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii, neurologii oraz okulistyki Sąd ustalił, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym i nie może nabyć prawa do renty rodzinnej po myśli art. 21 ust. 1 powołanej powyżej ustawy.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 8 czerwca 2010 r. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał

ubezpieczonemu S. H. prawo do rolniczej renty inwalidzkiej poczynając od 1 września 2008 r. do 31 grudnia 2011 r., w pozostałej części oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał zarzut apelującego co do dalszego postępowania za usprawiedliwiony i uzupełnił postępowanie dowodowe. W trybie art. 382 k.p.c. dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu kardiologii i ortopedii. Opinię łączną wydały biegłe sądowe E. M. i I. G., które we wnioskach końcowych uznały, że stan zdrowia ubezpieczonego z przyczyn kardiologicznych czyni go osobą całkowicie okresowo niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym od pobytu w Oddziale Wewnętrznym tj. od września 2008 r., podczas którego rozpoznano kardiomyopatię alkoholową z cechami obwodowej niewydolności krążenia - do końca 2011 r. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił wywody biegłych. Sąd stwierdził, że skoro ubezpieczony z powodu stanu zdrowia nie jest zdolny do wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym - to zachodzą przesłanki do przyznania mu prawa do renty na podstawie art. 21 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.)

Na powyższe orzeczenie Sądu Apelacyjnego pełnomocnik organu rentowego wniósł skargę kasacyjną opierając ją na zarzucie naruszenia: art. 477^{14a} w związku z art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. poprzez nieuchylenie przez Sąd Apelacyjny wyroku Sądu pierwszej instancji i decyzji organu rentowego oraz przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania w sytuacji ujawnienia, po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji, nowej okoliczności w postaci schorzenia powoda, uniemożliwiającego pracę, powstałego po wniesieniu odwołania od decyzji organu rentowego i przed wydaniem wyroku Sądu pierwszej instancji; art. 382 i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nie ustalenie przesłanek do przyznania powodowi renty, wymienionych w art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) w szczególności przesłanki terminu powstania niezdolności do pracy w aspekcie okresu objęcia powoda ubezpieczeniem; art. 21 ust.1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że została spełniona przez powoda przesłanka powstania całkowitej niezdolności do pracy w okresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy; art. 477¹¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 476 § 4 k.p.c. poprzez wskazanie w zaskarżonym wyroku jako strony Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówki Terenowej zamiast Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona już z tej przyczyny, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny zmieniając wyrok Sądu pierwszej instancji nie dopełnił obowiązku zbadania wszystkich przesłanek wynikających z art. 21 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, które muszą być spełnione łącznie, aby ubezpieczonemu przysługiwało prawo do renty. Z akt sprawy i z uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd drugiej instancji przyjmując całkowitą niezdolność ubezpieczonego do pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 września 2008 r. nie przeprowadził żadnego dowodu na okoliczność spełnienia przesłanki terminu powstania niezdolności do pracy, wskazanego w art. 21 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z powołanym przepisem całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powinna powstać w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu lub w okresach, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2, lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Zatem przy ustaleniu, że niezdolność powoda do pracy powstała we wrześniu 2008 r. Sąd Apelacyjny zobowiązany był ustalić, czy powód był objęty ubezpieczeniem w takim okresie, który dawałby mu prawo do renty. W aktach rentowych powoda znajduje się zaświadczenie potwierdzające, że powód był objęty ubezpieczeniem jedynie do dnia 31 grudnia 2005 r. W tej sytuacji mając na uwadze treść art. 21 ust. 1 pkt 3 powołanej ustawy Sąd Apelacyjny przyznając prawo do renty od dnia 1 września 2008 r. zobowiązany był przeprowadzić dowód, że powód nadal był objęty ubezpieczeniem i do kiedy. Brak dowodu na tę okoliczność powoduje, iż przy obecnych ustaleniach faktycznych niniejszej sprawy przyjąć należy, że ubezpieczenie powoda ustało od dnia 1 stycznia 2006 r., co w konsekwencji powodowałoby, iż przyznanie przez Sąd Apelacyjny prawa do renty naruszałoby przepis prawa materialnego - art. 21 ust. 1 pkt 3 o ubezpieczeniu społecznym rolników - mówiący o terminach powstania niezdolności do pracy. Bez dodatkowych ustaleń faktycznych w przedmiocie okresów ubezpieczenia wnioskodawcy renta nie może być mu przyznana, ponieważ według obecnych ustaleń faktycznych całkowita niezdolność do pracy ustalona od dnia 1 września 2008 r. nie powstała w okresie objęcia ubezpieczeniem, w okresie 18 miesięcy po ustaniu ubezpieczenia lub w okresach podanych w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2 o ubezpieczeniu społecznym rolników. Od ustania ubezpieczenia powoda w dniu 1 stycznia 2006 r. do powstania jego choroby, uniemożliwiającej wykonywanie pracy ustalonej na dzień 1 września 2008 r. minęło ponad 18 miesięcy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.